

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 31/22
V Lucemburku dne 22. února 2022

Rozsudek ve věci C-430/21
RS (Účinek rozsudků ústavního soudu)

Unijní právo brání vnitrostátnímu pravidlu, na základě kterého nejsou vnitrostátní soudy oprávněny posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o níž bylo rozsudkem ústavního soudu členského státu rozhodnuto, že je v souladu s ústavou

Použitím takového pravidla by byla porušena zásada přednosti unijního práva a ohrožena účinnost mechanismu řízení o předběžné otázce

Soudní dvůr byl povolán vyslovit se k zásadě nezávislosti soudů zakotvené v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU, ve spojení zejména se zásadou přednosti unijního práva, v situaci, kdy obecný soud členského státu není podle vnitrostátního práva oprávněn posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o které ústavní soud tohoto členského státu rozhodl, že je v souladu s Ústavou, a kdy se vnitrostátní soudce vystavuje hrozbě kárného řízení a kárných sankcí v případě, že se rozhodne takové posouzení provést.

V projednávané věci byl RS odsouzen v trestním řízení vedeném v Rumunsku. Jeho manželka nato podala trestní oznámení mimo jiné na několik osob z řad soudců a státních zástupců pro trestné činy, jež byly údajně spáchány během tohoto trestního řízení. RS následně podal stížnost ke Curtea de Apel Craiova (odvolací soud, Craiova, Rumunsko), v níž napadal nepřiměřenou délku trestního stíhání zahájeného v návaznosti na toto trestní oznámení.

Aby mohl odvolací soud v Craiově o této stížnosti rozhodnout, považoval za nutné posoudit, zda je s unijním právem¹ slučitelná vnitrostátní právní úprava, kterou byl zřízen specializovaný útvar státního zastupitelství pověřený vyšetřováním trestných činů spáchaných v rámci soudního systému, jež bylo zahájeno i v projednávané věci. Avšak s přihlédnutím k rozsudku Curtea Constituțională (Ústavní soud, Rumunsko)², vydanému po vyhlášení rozsudku Soudního dvora ve věci Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další³, není odvolací soud v Craiově podle svých slov na základě vnitrostátního práva oprávněn takovéto posouzení souladu provést. Ústavní soud totiž svým rozsudkem zamítl jako neopodstatněnou námitku protiústavnosti vznesenou vůči několika ustanovením těchto právních předpisů a přitom zdůraznil, že pokud prohlásí, že určité ustanovení vnitrostátního práva je v souladu s ustanovením Ústavy, které ukládá povinnost dodržovat zásadu přednosti unijního práva⁴, není obecný soud oprávněn posuzovat soulad této vnitrostátní právní úpravy s unijním právem.

V tomto kontextu se odvolací soud v Craiově rozhodl obrátit se na Soudní dvůr s žádostí, aby v podstatě vyjasnil, zda za takových okolností, jaké nastaly v projednávané věci, brání unijní právo absenci oprávnění soudce obecného vnitrostátního soudu posuzovat soulad právních předpisů

¹ Konkrétně s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU a přílohou rozhodnutí Komise 2006/928/ES ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci (Úř. věst. 2006, L 354, s. 56).

² Rozsudek č. 390/2021 ze dne 8. června 2021.

³ Rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ve spojených věcech [C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19](#) (viz též tisková zpráva č. [82/21](#)), v němž Soudní dvůr mimo jiné rozhodl, že předmětná právní úprava je v rozporu s unijním právem, jestliže zřízení takového specializovaného útvaru není odůvodněno objektivními a ověřitelnými požadavky vycházejícími z řádného výkonu spravedlnosti a doprovázeno zvláštními zárukami uvedenými Soudním dvorem (viz bod 5 výroku uvedeného rozsudku).

⁴ Ústavní soud ve svém rozsudku č. 390/2021 rozhodl, že předmětná právní úprava je v souladu s článkem 148 Constituția României (Rumunská ústava).

s unijním právem a uplatnění kárných sankcí vůči tomuto soudci z důvodu, že se rozhodne takovéto posouzení provést.

Soudní dvůr, zasedající ve velkém senátu, rozhodl, že taková vnitrostátní právní úprava nebo praxe je v rozporu s unijním právem⁵.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr měl nejprve za to, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU nebrání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která stanoví, že obecné soudy členského státu jsou na základě vnitrostátního ústavního práva vázány rozhodnutím ústavního soudu tohoto členského státu, který konstatoval, že určité vnitrostátní ustanovení je v souladu s ústavou uvedeného státu, za předpokladu, že vnitrostátní právo zaručuje nezávislost uvedeného ústavního soudu zejména na zákonodárné a výkonné moci. To však neplatí, pokud použití takové právní úpravy nebo praxe znamená vyloučení jakékoli pravomoci těchto obecných soudů posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o které tento ústavní soud rozhodl, že je v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které stanoví přednost unijního práva.

Soudní dvůr dále zdůraznil, že dodržování povinnosti vnitrostátního soudu zaručit plné uplatňování jakéhokoli ustanovení unijního práva majícího přímý účinek je nezbytné mimo jiné k zajištění dodržování rovnosti členských států před Smlouvami, která vylučuje možnost uplatnit vůči unijnímu právnímu řádu jakéhokoli jednostranné opatření a je výrazem zásady loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 SEU, která vyžaduje, aby bylo upuštěno od použití jakéhokoli ustanovení vnitrostátního práva, jež by bylo případně v rozporu s unijním právem, bez ohledu na to, zda bylo přijato před pravidlem unijního práva majícím přímý účinek, nebo po něm.

V této souvislosti Soudní dvůr připomněl svou předchozí judikaturu, podle které zaprvé předmětná právní úprava spadá do působnosti rozhodnutí 2006/928⁶, a musí tudíž dodržovat požadavky vyplývající z unijního práva, konkrétně z článku 2 a čl. 19 odst. 1 SEU⁷. Zadruhé jak čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, tak zvláštní referenční cíle v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci uvedené v příloze rozhodnutí 2006/928 jsou formulovány jasně a přesně a nejsou vázány na žádnou podmínku, takže mají přímý účinek⁸. Z toho plyne, že pokud rumunské obecné soudy nemohou provést výklad vnitrostátních ustanovení, který bude v souladu s uvedeným ustanovením nebo s uvedenými cíli, musí z vlastní pravomoci od použití těchto vnitrostátních ustanovení upustit.

Soudní dvůr v této souvislosti uvedl, že rumunské obecné soudy mají v zásadě pravomoc posuzovat slučitelnost vnitrostátních legislativních ustanovení s těmito normami unijního práva, aniž by se za tímto účelem musely obracet na Ústavní soud. Této pravomoci jsou však zbaveny, pokud Ústavní soud rozhodl, že tato legislativní ustanovení jsou v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které stanoví přednost unijního práva, v tom smyslu, že tyto soudy jsou povinny tomuto rozhodnutí vyhovět. Takové vnitrostátní pravidlo nebo praxe by přitom bránilo plné účinnosti dotčených norem unijního práva, neboť by bránilo obecnému soudu, který má zajistit použití unijního práva, aby sám posoudil slučitelnost těchto právních předpisů s unijním právem.

Kromě toho by použití takového vnitrostátního pravidla nebo praxe ohrozilo účinnost spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené mechanismem řízení o předběžné otázce tím, že by odradilo obecný soud, který má rozhodnout spor, od podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru, a to za účelem dosažení souladu s rozhodnutími ústavního soudu dotčeného členského státu.

⁵ S ohledem na čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 a čl. 4 odst. 2 a 3 SEU, s článkem 267 SFEU a zásadou přednosti unijního práva.

⁶ Viz poznámku pod čarou č. 1 pro úplný odkaz na rozhodnutí 2006/928.

⁷ Výše citovaný rozsudek Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, body 183 a 184.

⁸ Výše citovaný rozsudek Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, body 249 a 250, a rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, [C-357/19](#), [C-379/19](#), [C-547/19](#), [C-811/19](#) a [C-840/19](#) (viz též tisková zpráva č. [230/21](#)), bod 253.

Soudní dvůr zdůraznil, že tyto závěry platí tím spíše v situaci, v níž rozsudek ústavního soudu dotyčného členského státu odmítá vyhovět rozsudku Soudního dvora vydanému v řízení o předběžné otázce, a to zejména s poukazem na ústavní identitu tohoto členského státu a na úvahu, že Soudní dvůr překročil svou pravomoc. Soudní dvůr poukázal na to, že může být na základě čl. 4 odst. 2 SEU vyzván, aby ověřil, zda povinnost vyplývající z unijního práva neporušuje národní identitu členského státu. Naproti tomu předmětem ani účinkem tohoto ustanovení není povolit ústavnímu soudu členského státu, aby v rozporu s povinnostmi, které pro něj vyplývají z unijního práva, vyloučil použití normy unijního práva z důvodu, že tato norma porušuje národní identitu dotyčného členského státu, jak ji definuje vnitrostátní ústavní soud. Má-li tedy ústavní soud členského státu za to, že ustanovení sekundárního unijního práva, jak je vykládáno Soudním dvorem, je v rozporu s povinností ctít národní identitu tohoto členského státu, musí předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k posouzení platnosti tohoto ustanovení ve světle čl. 4 odst. 2 SEU, jelikož pouze Soudní dvůr má pravomoc konstatovat neplatnost unijního aktu.

Soudní dvůr mimoto zdůraznil, že jelikož má výlučnou pravomoc k podání konečného výkladu unijního práva, nemůže ústavní soud členského státu na základě vlastního výkladu ustanovení unijního práva platně rozhodnout, že Soudní dvůr vydal rozsudek překračující sféru jeho pravomoci, a odmítnout tak vyhovět rozsudku, jež Soudní dvůr vydal v řízení o předběžné otázce.

Kromě toho Soudní dvůr s poukazem na svou předchozí judikaturu⁹ upřesnil, že článek 2 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která umožňuje založit kárnou odpovědnost vnitrostátního soudce z důvodu jakéhokoli nerespektování rozhodnutí vnitrostátního ústavního soudu a zejména z důvodu, že nepoužil rozhodnutí, kterým ústavní soud odmítl vyhovět rozsudku vydanému Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499.

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

⁹ Výché citovaný rozsudek Euro Box Promotion a další.